

Késedelmes fizetés és láncartozás a magyar vállalkozások körében

Budapest, 2020. augusztus

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan nonprofit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI   Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

Készítette:

Bacsák Dániel, elemző, MKIK GVI

Kutatásvezető:

Nábelek Fruzsina
ügyvezető igazgató, MKIK GVI

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Budapest

A kézirat lezárva: 2020. szeptember 7.

Cím: MKIK GVI
1054 Budapest, Szabadság tér 7.
Tel: 235-05-84
e-mail: gvi@gvi.hu
Internet: <http://www.gvi.hu>

Késedelmes fizetés a magyar vállalkozások körében

Alábbi elemzésünkben a hazai vállalkozások késedelmes fizetéssel kapcsolatos tapasztalatait mutatjuk be. Az elemzés a Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) 2020. júliusi negyedéves konjunktúrafelvételének adatain alapul, melynek részeként 407 hazai vállalkozást kérdeztünk a késedelmes fizetéssel és a lánc tartozással kapcsolatban. Az eredmények értékelésekor figyelembe kell venni, hogy a júliusi adatfelvételre a koronavírus-járvány miatti korlátozó intézkedések bevezetése után, azok fokozatos feloldása közben került sor. Az eredmények alapján a vállalkozások 65 százalékának legalább egy üzleti partnere késedelmesen fizetett 2020. első félévében, a válaszadók 38 százaléka maga is tartozott a beszállítóinak, 19 százalékuk pedig tartozás miatt nem tudott fizetni legalább egyszer a vizsgált időszakban. A késedelmesen fizető üzleti partnerek problémája legnagyobb arányban a 100 főnél kevesebb munkavállalót foglalkoztató és a tisztán hazai tulajdonban álló vállalatok körében, valamint a kereskedelemben és a feldolgozóiparban jelent meg, míg tartozás leggyakrabban a 100 fő feletti cégek és az egyéb gazdasági szolgáltatást végző vállalkozások körében fordult elő. A 2019. júliusi adatfelvétel óta a késve fizető partnerek aránya kismértékű csökkenést, a lánc tartozás problémája azonban növekedést mutatott a megkérdezett vállalkozások körében. Nőtt azon cégek aránya, amelyek legalább egyszer tartoztak az elmúlt időszakban, és azon cégek aránya is, amelyek vevőik késedelmes fizetése miatt legalább egyszer nem tudtak időben fizetni beszállítóiknak. A lánc tartozás okozta problémák súlya a válaszadó cégek 44 százaléka szerint nőtt a 2020 júliusát megelőző féléves időszakban – arányuk legutóbb a 2008-as gazdasági világválságot követő felmérésekben haladta meg ezt a mértéket, egy évvel korábban, 2019 júliusában pedig mindösszesen 9 százalékon állt.

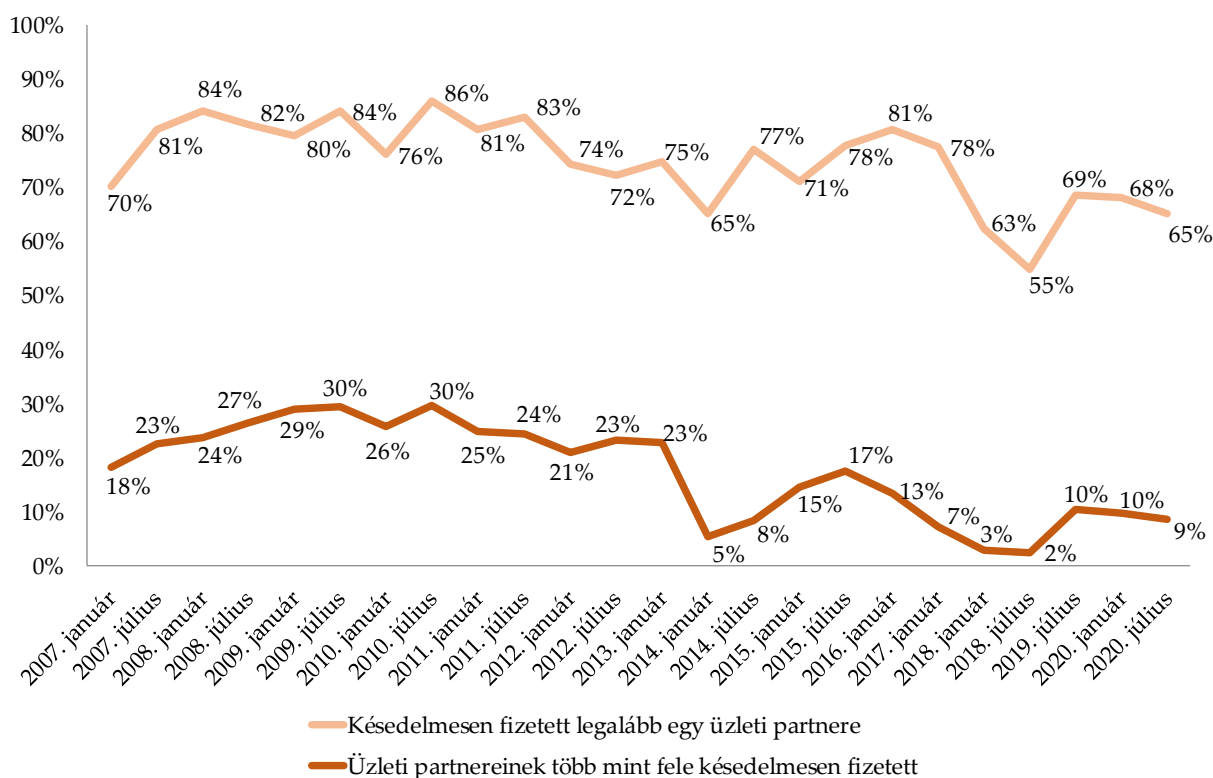
Az üzleti partnerekkel kapcsolatos tapasztalatok

Jelen elemzés a GVI 2020. júliusi negyedéves konjunktúrafelvételének (idősoros adatainknál pedig a 2007 januárja óta készített adatfelvételek) azon kérdéseire alapul, amelyek a vállalkozások késedelmes fizetéssel és lánc tartozással kapcsolatos tapasztalataira vonatkoztak.

A felmérésben megkérdezett cégek 65 százaléka rendelkezett olyan üzleti partnerrel, amely 2020. első félévében több alkalommal is késedelmesen fizetett. Ugyanezen cégek aránya 2019. második félévében 68 százalék, míg fél évvel korábban, 2019 júliusában 69 százalék volt, azaz a legutóbbi adatfelvételekhez képest kevesebb válaszadó tapasztalt késedelmes fizetést. Az előző időszakhoz képest kismértékben csökkent azon cégek aránya is, melyeknek üzleti partnereik több mint fele fizetett késedelmesen: 2019 júliusában és 2020 januárjában a cégek 10 százaléka, 2020 júliusában pedig a válaszadók 9 százaléka számolt be erről (lásd az 1. ábra).

Megállapítható tehát, hogy az érintett cégek aránya a 2018 júliusát követő emelkedő tendenciához képest az elmúlt egy évben stagnálást vagy kismértékű csökkenést mutat.

1. ábra: Késedelmes fizetést tapasztaló cégek aránya, 2007–2020¹, N=275-408

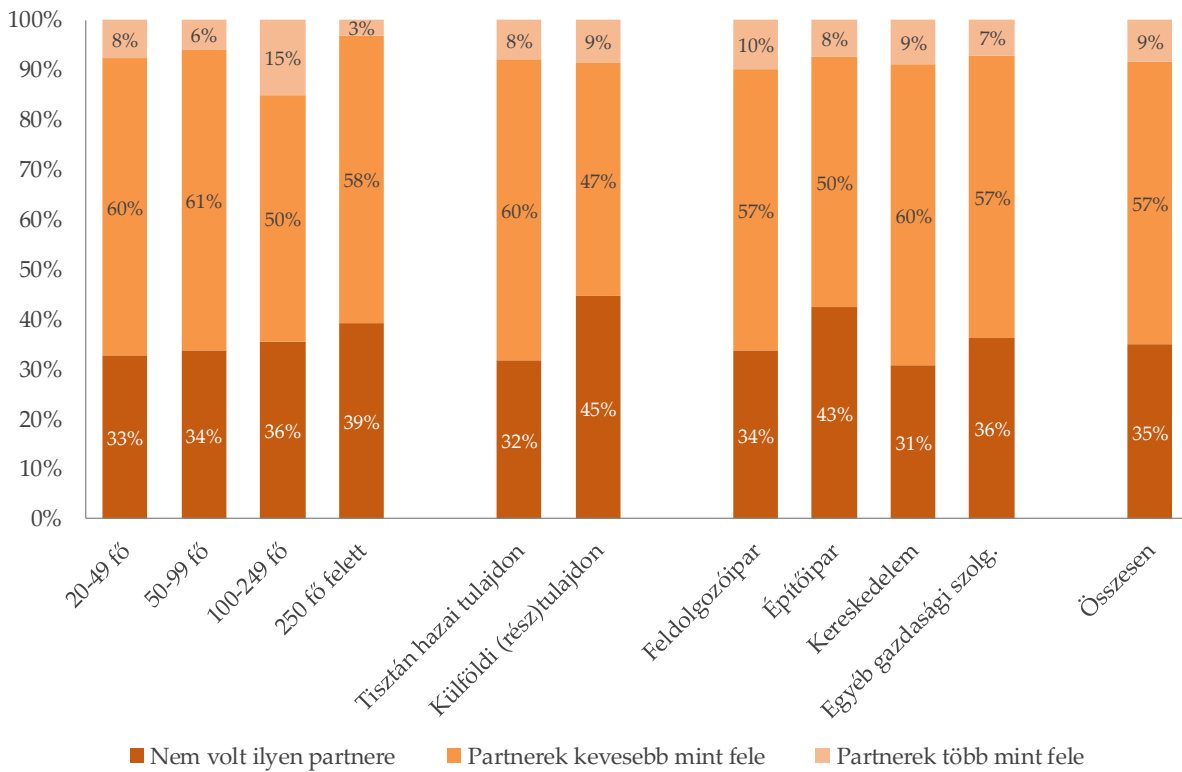
Forrás: GVI 2020

A késedelmes fizetés szempontjából 2020 júliusában nem volt számottevő különbség a vállalatméretet tekintve, a különböző létszámkategóriákon belül a cégek 61-68 százalékának volt késedelmesen fizető partnere. 2020 első felében a legkevésbé érintettek a 250 fő feletti foglalkoztató nagyvállalatok voltak, melyeknek 61 százaléka volt kapcsolatban késve fizető partnerrel, és csupán a 3 százalékuk nyilatkozott úgy, hogy partnereik több mint felénél felmerül ez a probléma. Kiemelendő, hogy a 100-249 főt foglalkoztató vállalkozások körében vannak a legnagyobb arányban azok, akiknek a partnereik több mint fele késedelmesen fizet (15 százalék).

Ágazatonként vizsgálva az adatokat elmondható, hogy leggyakrabban a kereskedelem területén működő vállalkozások találkoztak a jelenséggel: 69 százalékuk volt kapcsolatban késve fizető partnerrel, míg ugyanez az arány a feldolgozóiparban 67 százalék, az egyéb gazdasági szolgáltatás területén 64 százalék, az építőiparban pedig 58 százalék volt. Tulajdonszerkezet szerint a tisztán hazai tulajdonú cégek 68 százaléka került kapcsolatba késedelmesen fizető üzleti partnerrel, míg a külföldi (rész)tulajdonú cégek körében 56 százalék ez az arány (lásd a 2. ábra).

¹¹ Az összes bemutatott idősor esetében figyelembe kell venni, hogy a felmérések mintái csak 2010. január óta tartalmazznak 250 fő feletti nagyvállalatokra vonatkozó adatokat.

2. ábra: A késedelmesen fizető üzleti partnerek aránya létszámkategória, tulajdonszerkezet és ágazat szerint, 2020. július, N=366-373

Forrás: GVI 2020

A megkérdezett cégek 71 százaléka esetében az értékesített termékek ellenértékének legalább egy része több mint egy héttel a fizetési határidő lejárta után érkezett meg, ami megegyezik az egy évvel korábban mért értékkel.

A 2020. júliusi adatok szerint átlagosan a cégek értékesítésből származó bevételeinek 20 százalékát fizették ki késedelmesen, ami 1 százalékkal több mint az egy évvel korábbi érték. A probléma ebben az esetben is leginkább a 20–49 fő között foglalkoztató középvállalkozásokat érintette, az ilyen kategóriába eső cégek 74 százaléka tapasztalta ezt a jelenséget, és értékesített termékeik értékének átlagosan 21 százaléka folyt be késedelmesen. Ez az arány az 50 és 99 fő között foglalkoztató cégeknél 22 százalék, az 100–249 fő közöttiek esetében 21 százalék, a 250 fő feletti nagyvállalatok körében pedig 14 százalék volt. Ezek az értékek 2-3 százalékponttal magasabbak a 2019. júliusi időszakban mérteknél az 50 fő feletti vállalkozások esetében, míg a kisebb cégek esetében nem volt változás.

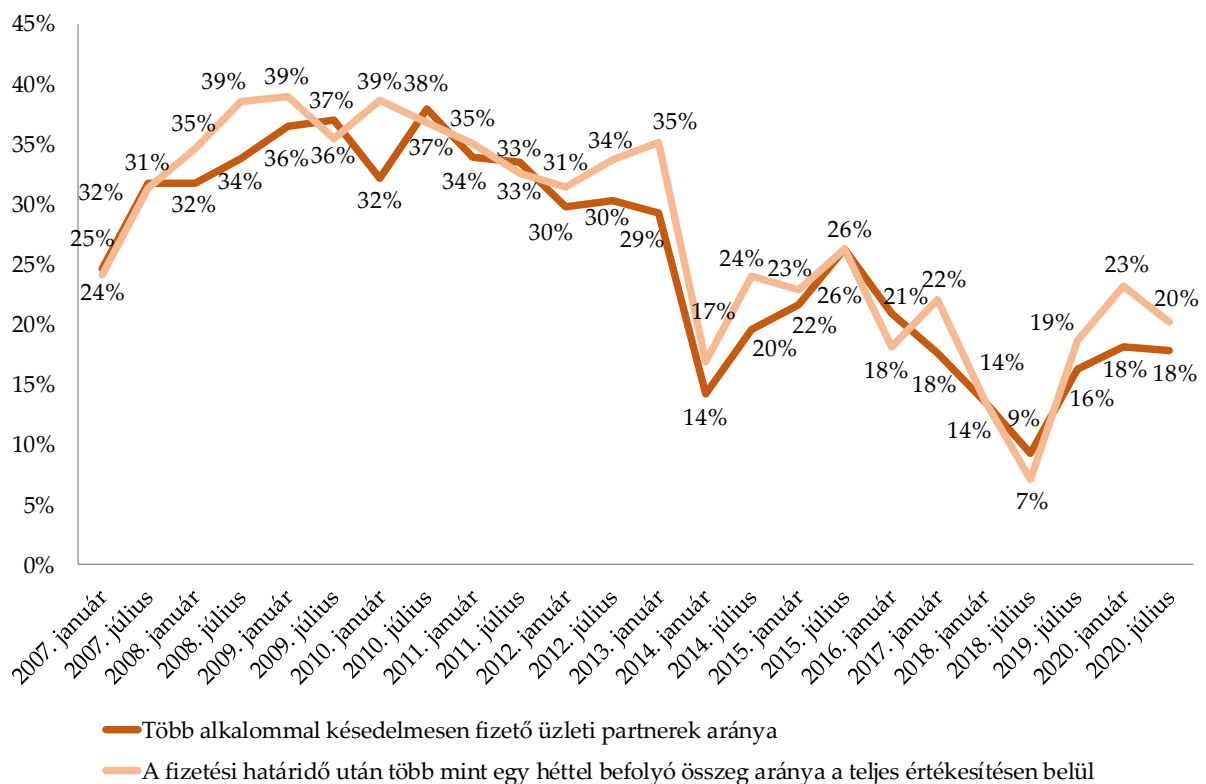
Ugyanakkor elmondható, hogy a megkérdezett cégek 85 százaléka a legfontosabbnak tartott üzleti partnereinél ritkán vagy soha nem tapasztalt késedelmes fizetést 2020 első felében, ez az érték 3 százalékponttal magasabb az egy évvel korábban mért 82 százalékánál.

Az üzleti helyzet megítélése összefüggést mutat a késedelmesen fizető partnerek arányával. A jelenlegi üzleti helyzetet nagyon jónak megítélő vállalatok esetében a késedelmesen fizető partnerek aránya 2020 júliusában átlagosan 13 százalék, ugyanez az arány az üzleti helyzetet kielégítőnek értékelő cégek esetében 19 százalék, az üzleti helyzetet rossznak megítélő

vállalkozásoknál pedig 24 százalék. A várható üzleti helyzetet tekintve is hasonló a helyzet: a késedelmesen fizető partnerek aránya a várható üzleti helyzetet nagyon kedvezőnek feltételező szegmens esetében 13 százalék, a kielégítőnek jósoló cégek esetében 17 százalék, míg a rossznak megítélő vállalkozásoknál már 26 százalék. Az értékesített termékek ellenértékének késedelmesen befolyó aránya esetében kisebb különbségek tapasztalhatók: a jelenlegi és a várható üzleti helyzetet kielégítőnek vagy nagyon jónak ítéelő vállalkozások 18-20 százalékos arányról, a rossznak értékelő cégek pedig 23-24 százalékos arányról számoltak be átlagosan.

Összességében a válaszadó cégek átlagosan partnereik 18 százalékánál tapasztaltak késedelmes fizetést egynél többször, míg a fizetési határidőn túl befolyó összegek aránya az értékesítésen belül átlagosan 20 százalék volt, mindez pedig kismértékű növekedést jelent 2019 júliusához képest. Jelenleg ismét a 2016–2017-es szintnek megfelelő értékek tapasztalhatók mindkét mutató esetében (lásd 3. ábra). Az eredmények alapján elmondható, hogy a vállalkozásoknak átlagosan több késve fizető partnerük van, és bevételeik nagyobb hányadát kapják meg késve az előző évekhez (2018-2019) képest.

3. ábra: Késedelmesen fizető partnerek aránya és a fizetési határidő után befolyó összeg aránya átlagosan, 2007–2020, N=256-408

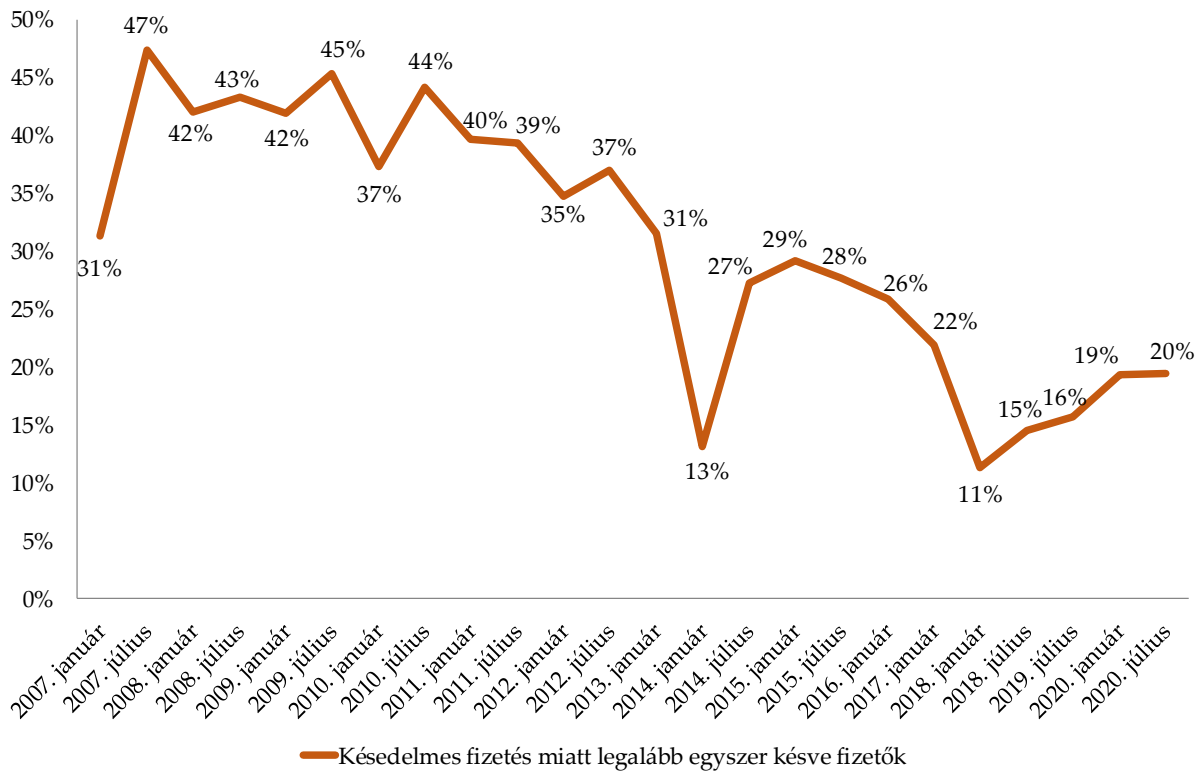
Forrás: GVI 2020

Késedelmes fizetés és lánc tartozás

Azon cégek aránya, amelyek vevőik késedelmes fizetése miatt legalább egyszer nem tudtak időben fizetni a beszállítóknak, az elmúlt egy évben 4 százalékponttal emelkedett, de még így sem érte el a 2017. januári szintet (22 százalék). Míg az ilyen cégek aránya 2019 júliusában 16

százalék, 2020 januárjában pedig 19 százalék volt, addig 2020 júliusában a vállalkozások 20 százaléka válaszolta, hogy a megelőző egy évben előfordult ilyen eset (lásd a 4. ábra).

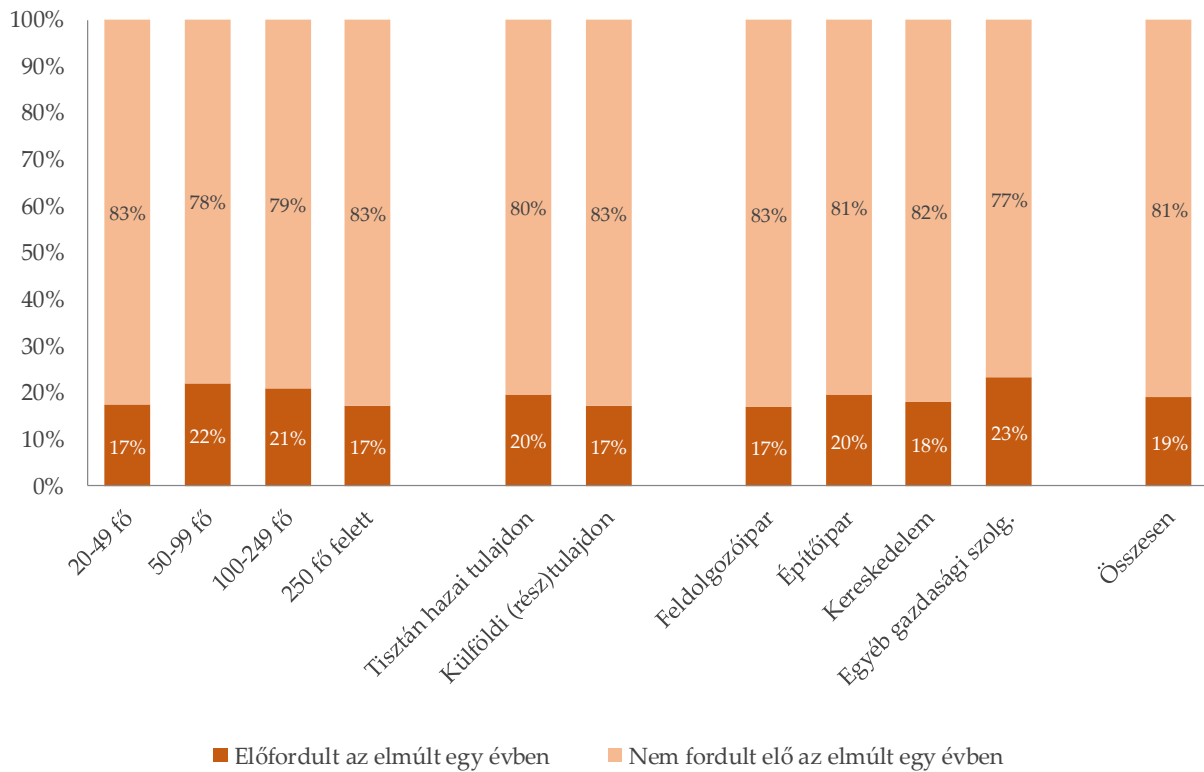
4. ábra: Késedelmes fizetés miatt legalább egyszer késve fizető cégek aránya, 2007–2020, N=296-417

Forrás: GVI, 2020

2020 júliusában a láncartozást tapasztaló cégek aránya a 250 fő feletti nagyvállalatok körében 17 százalék (2019 júliusában még mindösszesen 4 százalék), a 100–249 fő közötti cégeknél 21 százalék, az 50–99 fős vállalkozásoknál 22 százalék, a legkisebb, 20–49 fő között foglalkoztató cégek esetében pedig 17 százalék volt. A tisztán hazai tulajdonban lévő cégek 20 százaléka, a külföldi (rész)tulajdonban lévő vállalatoknak pedig 17 százaléka számolt be arról, hogy az adatfelvétel időpontját megelőző évben előfordult, hogy láncartozás miatt nem tudtak idejében fizetni, ágazatonként tekintve pedig az egyéb gazdasági szolgáltatást nyújtók körében volt a legmagasabb az arányuk (23 százalék) (lásd az 5. ábra).

5. ábra: Tartozás miatt fizetni nem tudó cégek aránya létszámkategória, tulajdonszerkezet és ágazat szerint, 2020. július, N=395-405

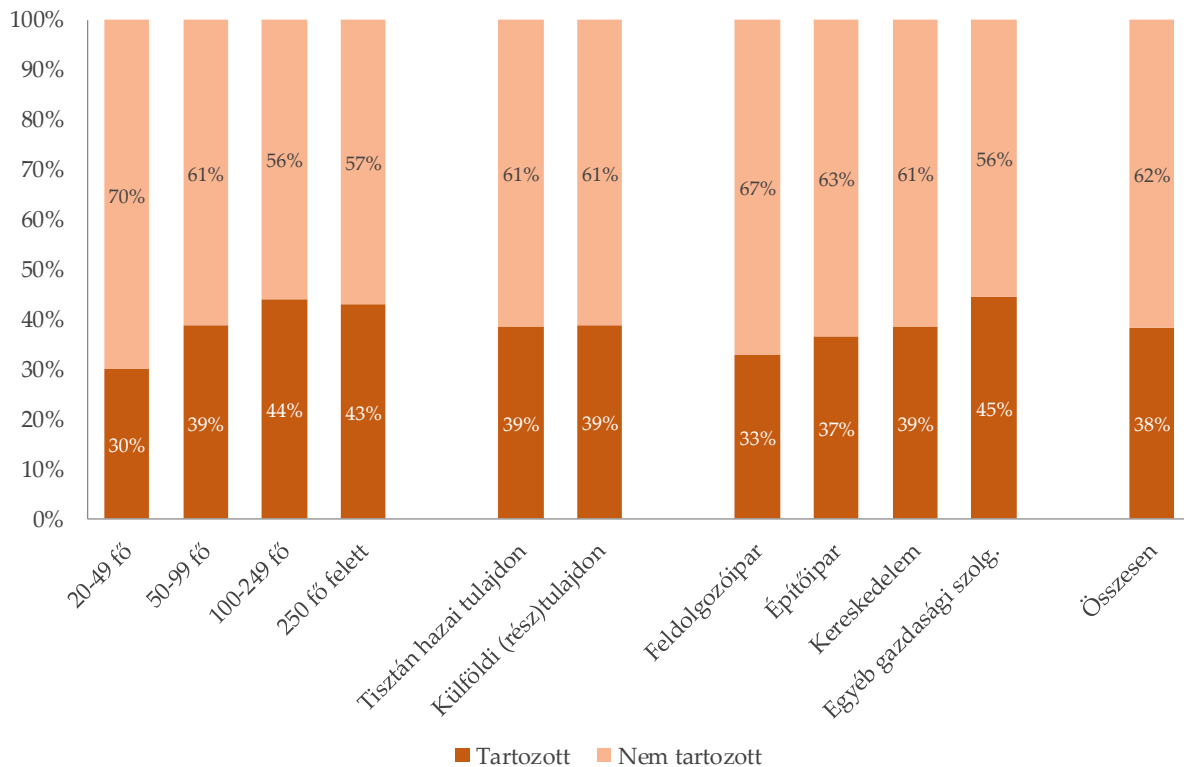

Forrás: GVI 2020

2020 első félévében a megkérdezett cégek 38 százaléka fordult elő, hogy legalább egyszer egy vagy több beszállítójuknak tartoztak – ez 4 százalékponttal magasabb a 2019 júliusában mért 34 százalékos aránynál. A 2020. júliusi adatok alapján a 100–249 fős vállalkozásokra volt leginkább jellemző a késedelmes fizetés (44 százalék), de nem sokkal maradtak el tőlük a 250 fő feletti nagyvállalatok (43 százalék, ami szintén jelentős emelkedést mutat a 2019 júliusában mért 27 százalékhöz képest). A 20-49 fős vállalkozások 30 százaléka, az 50–99 fős cégeknek pedig a 39 százaléka fordult elő a beszállítóknak való tartozás. A külföldi tulajdonhányad arányát vizsgálva látható, hogy ebben a tekintetben nincsen különbség a tisztán hazai tulajdonú és a külföldi (rész)tulajdonú vállalkozások között (39-39 százalék). Az ágazatokat tekintve az egyéb gazdasági szolgáltatást végző cégek körében volt a legmagasabb a legalább egyszer tartozók aránya (45 százalék), ugyanez a feldolgozóiparban 33 százalék, az építőiparban 37 százalék, a kereskedelemben pedig 39 százalék volt (lásd a 6. ábra).

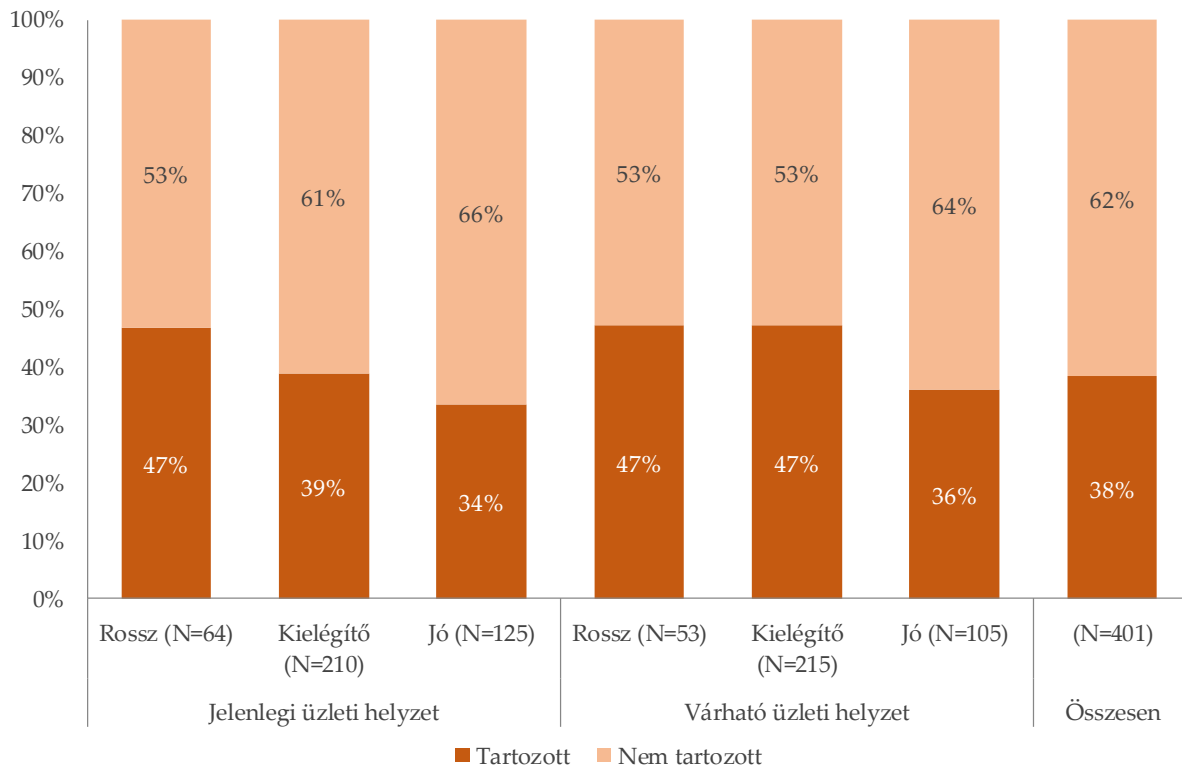
6. ábra: Az elmúlt fél év során tartozó és nem tartozó vállalkozások megoszlása létszámkategória, tulajdonszerkezet és ágazat szerint, 2020. július, N=389-401

Forrás: GVI 2020

Az adatfelvétel idején az üzleti helyzetét jónak tartó vállalkozások körében 34 százalékos arányban fordult elő tartozás a beszállítók felé, ez az arány az üzleti helyzetet kielégítőnek értékelő cégek esetében 39 százalék, az üzleti helyzetet rossznak megítélő vállalkozásoknál pedig 47 százalék. A jövőbeni üzleti helyzetüket kielégítőnek vagy rossznak tartó vállalatok egyaránt 47-47 százaléka tartozott a beszállítóknak, az optimistább cégek körében ez az arány 36 százalék. Az adatok alapján tehát feltételezhető, hogy a lánc tartozás problémája valamivel gyakrabban érinti a rosszabb üzleti helyzetben lévő vállalkozásokat (lásd a 7. ábra).

7. ábra: Az elmúlt félév során tartozó és nem tartozó vállalkozások aránya a jelenlegi és a várható üzleti helyzet szerint, 2020. július

Forrás: GVI 2020

A lánc tartozás okozta problémák súlya a válaszadó cégek 50 százalékának szerint nem változott, 6 százalékuk szerint csökkent, míg 44 százalékuk szerint nőtt a felmérést megelőző fél éves időszakban. A lánc tartozás problémájának súlyosbodását érzékelő vállalkozások aránya legutóbb a 2008-as gazdasági világválságot követő felmérésekben, 2009 januárjában és júliusában haladta meg ezt a mértéket (46 és 47 százalék), egy évvel korábban, 2019 júliusában pedig mindösszesen 9 százalékon állt. A negatív tendenciát érzékelő cégek aránya az 50–99 fős méretű vállalkozások körében volt a legalacsonyabb (40 százalék, 13 százalékuk pedig javulást érzékelt), míg a 250 fő feletti kategóriában a legmagasabb (49 százalék). Ágazatok szerint leginkább az egyéb gazdasági szolgáltatást végző cégek (53 százalék) és a feldolgozóipari vállalkozások (45 százalék) számoltak be arról, hogy a lánc tartozás által okozott problémák súlya nőtt üzleti partnereik körében.

E tekintetben jelentős különbség mutatkozott a jelenlegi és a várható üzleti helyzetet eltérően megítélő vállalkozások között. A jelenlegi üzleti helyzetet rossznak ítéző cégek 59 százalékának, kielégítőnek vélő vállalkozások 48 százalékának, jónak értékelő vállalkozásoknak pedig a 31 százalékának számolt be a lánc tartozás problémájának súlyosbodásáról. A várható üzleti helyzetet tekintve ugyanezek az arányok 64 százalék (rossz), 48 százalék (kielégítő) és 29 százalék (jó).

Melléklet

A cégek létszámkategória, tulajdonszerkezet, ágazat, valamint jelenlegi és várható üzleti helyzet szerinti megoszlása a 2020. júliusi negyedéves konjunktúrafelvételben

Létszámkategóriák				
20–49 fő	50–99 fő	100–249 fő	250 fő felett	Összesen
121	95	120	71	407

Tulajdonszerkezet		
Tisztán hazai tulajdon	Külföldi (rész)tulajdon	Összesen
294	98	407

Ágazatok				
Feldolgozóipar	Építőipar	Kereskedelem	Egyéb gazdasági szolgáltatás	Összesen
144	41	83	139	407

Jelenlegi üzleti helyzet				
Rossz	Kielégítő	Jó	Összesen	
65	212	128	405	

Várható üzleti helyzet				
Rossz	Kielégítő	Jó	Összesen	
54	217	108	379	

Forrás: GVI 2020

Késedelmes fizetésre vonatkozó változók statisztikái a 2020. júliusi negyedéves konjunktúrafelvételben

Üzleti partnereinek körülbelül hány százaléka fizetett több alkalommal is késedelmesen 2019 első félévében?					
N	Átlag	Szórás	Medián	Minimum	Maximum
373	17,84	24,2	10	0	100

Az értékesített termékek ellenértékének körülbelül hány százaléka folyt be több mint egy héttel a fizetési határidő lejárása után 2019 első félévében?					
N	Átlag	Szórás	Medián	Minimum	Maximum
350	20,25	24,3	10	0	100

Milyen gyakran szokott előfordulni késedelmes fizetés a legfontosabb vevő esetében? Mindig, gyakran, ritkán, vagy soha?				
Mindig	Gyakran	Ritkán	Soha	Összesen
15	45	221	117	398

Előfordult-e az Önök cégével az elmúlt 12 hónapban, hogy azért nem tudtak fizetni szállítóknak időben, mert Önöknek sem fizettek vevőik határidőre?		
Igen	Nem	Összesen
79	326	405

Az elmúlt fél év során előfordult-e, akár csak egyszer is, hogy az Ön cége tartozott egy vagy több beszállítójának?		
Igen	Nem	Összesen
154	247	401

Az elmúlt fél év során előfordult-e, akár csak egyszer is, hogy késtek adók, vagy TB-járulékok befizetésével?		
Igen	Nem	Összesen
36	369	405

Véleménye szerint üzleti partnerei körében hogyan alakult a lánc tartozás (körbetartozás) által okozott problémák súlya az elmúlt fél év során? Csökkent, nem változott vagy nőtt?			
Csökkent	Nem változott	Nőtt	Összesen
18	158	140	316

Forrás: GVI 2020